

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΩΙ ΑΓΙΩ ΠΑΣΧΑ

Αριθμ. Πρωτ. 251

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τιμιώτατοι ἀδελφοί Ἱεράρχαι καί τέκνα ἐν Κυρίῳ εὐλογημένα,

Ἐλέφ καί δυνάμει Θεοῦ διαπλεύσαντες ἐν προσευχῇ καί νηστείᾳ τό πέλαγος τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καί φθάσαντες εἰς τό παμφαές Πάσχα, ἀνυμνοῦμεν τόν κατελθόντα μέχρις Ἰδοῦ ταμείων καί «ἀπεργασάμενον πᾶσιν εἰσηκτόν τόν Παρά-δεισον» διά τῆς ἐκ νεκρῶν Ἐγέρσεως Αὐτοῦ Κύριον τῆς δόξης.

Ἡ Ἀνάστασις δέν εἶναι ἀνάμνησις ἐνός γεγονότος ἀπό τό παρελθόν, ἀλλά «καλή ἀλλοίωσις» τῆς ὑπάρξεώς μας, «ἄλλη γέννησις, βίος ἕτερος, ἄλλο ζωῆς εἶδος, αὐτῆς τῆς φύσεως ἡμῶν μεταστοιχείωσις»¹. Ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι ἀνακαινίζεται ὁμοῦ μετά τοῦ ἀνθρώπου ἡ σύμπασα κτίσις. Ὅταν ψάλλωμεν τήν Γ' ᾠδήν τοῦ Κανόνος τοῦ Πάσχα, τό «Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καί γῆ καί τά καταχθόνια· ἑορταζέτω γοῦν πᾶσα κτίσις τήν ἔγερσιν Χριστοῦ, ἐν ἧ ἑσπερέωται», τότε διακηρύσσεται ὅτι ὁλόκληρον τό σύμπαν εἶναι στερεωμένον καί πλήρες ἀνεσπέρου φωτός. Ὅχι μόνον διά τήν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀλλά καί διά τήν ὅλην δημιουργίαν, ἰσχύει τό «πρό Χριστοῦ» καί τό «μετά Χριστόν».

Ἡ ἐκ νεκρῶν Ἐγερσις τοῦ Κυρίου ἀποτελεῖ τόν πυρῆνα τοῦ Εὐαγγελίου, τό σταθερόν σημεῖον ἀναφορᾶς ὄλων τῶν κειμένων τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀλλά καί τῆς λειτουργικῆς ζωῆς καί τῆς εὐσεβείας τῶν Ὁρθοδόξων. Ὅντως, εἰς τό «Χριστός Ἀνέστη» συνοψίζεται ἡ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ βίωσις τῆς καταργήσεως τοῦ κράτους τοῦ θανάτου εἶναι πηγὴ ἀνεκλαλήτου χαρᾶς, «ἐλευθέρας ἀπό τὰς δεσμεύσεις αὐτοῦ τοῦ κόσμου». «Χαρᾶς τὰ πάντα πεπλήρωται, τῆς ἀναστάσεως τήν πείραν εἰληφότα». Ἐκρηξίς «χαρᾶς μεγάλης» ἡ Ἀνάστασις διαποτίζει ὁλόκληρον τήν ἐκκλησιαστικὴν ζωήν, τό ἦθος καί τήν ποιμαντικὴν δρασίμ, ὡς πρόγευσις τῆς πληρότητος ζωῆς, γνώσεως καί χαρᾶς τῆς αἰωνίου Βασιλείας τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁρθόδοξος πίστις καί ἀπαισιοδοξία εἶναι ἀσύμβατα μεγέθη.

Τό Πάσχα εἶναι διά τόν ἀνθρωπον ἑορτὴ ἐλευθερίας καί νίκη κατὰ τῶν ἀλλοτριωτικῶν δυνάμεων, ἐκκλησιοποίησις τῆς ὑπάρξεώς μας, πρόσκλησις εἰς συνερ-

¹ Γρηγορίου Νύσσης, *Περὶ τῆς τριημέρου προθεσμίας τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*, PG 46, 604.

γίαν διά τήν μεταμόρφωσιν τοῦ κόσμου. Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας καθίσταται «ἕνα μεγάλο Πάσχα», ὡς πορεία πρὸς «τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ»². Τὸ βίωμα τῆς Ἀναστάσεως ἀποκαλύπτει τὸ κέντρον καὶ τὴν ἐσχατολογικὴν διάστασιν τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας. Αἱ βιβλικαὶ μαρτυρίαι περὶ τῆς Ἑγέρσεως τοῦ Σωτῆρος ἀναδεικνύουν τὴν δύναμιν τῆς ἐλευθερίας τῶν πιστῶν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ μόνην φανεροῦται τὸ «μέγα θαῦμα», τὸ ὁποῖον παραμένει ἀπρόσιτον εἰς κάθε καταναγκασμόν. «Βουλομένων γάρ, οὐ τυραννουμένων τὸ τῆς σωτηρίας μυστήριον»³. Ἡ ἀποδοχὴ τῆς θείας δωρεᾶς ὡς «διάβασις» τοῦ πιστοῦ πρὸς τὸν Χριστόν, εἶναι ἡ ἐλευθέρα ὑπαρκτικὴ ἀπάντησις εἰς τὴν ἀγαπητικὴν καὶ σωστικὴν «διάβασιν» τοῦ Ἀναστάντος πρὸς τὸν ἄνθρωπον. «Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν»⁴.

Τὸ μυστήριον τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου συνεχίζει καὶ σήμερον νὰ κλονίζει τὰς θετικιστικὰς βεβαιότητας τῶν ἀρνητῶν τοῦ Θεοῦ ὡς «ἀρνήσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας», τοὺς ὁπαδούς τῆς «φενάκης τῆς αὐτοπραγματώσεως χωρὶς Θεόν» καὶ τοὺς θαυμαστάς τοῦ συγχρόνου «ἀνθρωποθεοῦ». Δέν ἀνήκει τὸ μέλλον εἰς τὸν ἐγκλωβισμόν εἰς τὴν αὐτάρεσκον, συρρικνωτικὴν καὶ κλειστὴν ἐνθαδικότητα. Δέν ὑπάρχει ἀληθὴς ἐλευθερία χωρὶς Ἀνάστασιν, χωρὶς προοπτικὴν αἰωνιότητος.

Πηγὴν ἀναστασίμου εὐφροσύνης διὰ τὴν Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἀποτελεῖ ἐφέτος καὶ ὁ κοινὸς ἑορτασμός τοῦ Πάσχα ὑπὸ σύμπαντος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ὁμοῦ μετὰ τῆς 1700^{ης} ἐπετείου τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἡ ὁποία κατεδίκασε τὴν κακοδοξίαν τοῦ Ἀρείου, τοῦ «κατασμικρύναντος τῆς Τριάδος τὸν ἕνα, Υἱόν καὶ Λόγον ὄντα Θεοῦ», καὶ ἐθέσπισε τὸν τρόπον καθορισμοῦ τῆς ἡμερομηνίας διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος.

Ἡ Σύνοδος τῆς Νικαίας ἐγκαινιάζει μίαν νέαν περίοδον εἰς τὴν συνοδικὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν μετάβασιν ἀπὸ τὸ τοπικόν εἰς τὸ οἰκουμενικόν συνοδικόν ἐπίπεδον. Ὡς γνωστόν, ἡ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος εἰσήγαγε τὸν «ἀγραφον» ὄρον «ὁμοούσιος» εἰς τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως, μὲ σαφῆ σωτηριολογικὴν ἀναφοράν, ἡ ὁποία παραμένει τὸ οὐσιῶδες χαρακτηριστικόν τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, οἱ ἑορτασμοὶ τῆς μεγάλης ἐπετείου δέν εἶναι στροφὴ πρὸς τὸ παρελθόν, ἐφ' ὅσον τὸ «πνεῦμα τῆς Νικαίας» ἐνυπάρχει ἀδιαπτῶτως εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἐνόησις τῆς ὁποίας συναρτᾶται μὲ τὴν ὀρθὴν κατανόησιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς συνοδικῆς ταυτότητός της. Ὁ λόγος περὶ τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὑπενθυμίζει τὰ κοινὰ χριστιανικὰ ἀρχέτυπα καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ἀγῶνος κατὰ τῶν διαστρεβλώσεων τῆς ἀμωμῆτου ἡμῶν πίστεως καὶ μᾶς προτρέπει νὰ στραφῶμεν πρὸς τὸ βάθος καὶ τὴν οὐσίαν τῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ δὲ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος κοινὸς ἑορτασμός τῆς «Ἀγιοτάτης τοῦ Πάσχα ἡμέρας» ἀναδεικνύει τὴν ἐπικαιρότητα τοῦ θέματος, ἡ λύσις τοῦ ὁποίου ὄχι μόνον ἐκφράζει τὸν σεβασμόν τῆς Χριστιανοσύνης πρὸς τὰ θεσπίσματα τῆς Συνόδου τῆς Νικαίας, ἀλλὰ καὶ τὴν συνείδησιν ὅτι «οὐ πρέπει ἐν τοιαύτῃ ἀγιότητι εἶναι τινα διαφοράν».

Μέ τοιαῦτα αἰσθήματα, ἐμπλεοὶ τοῦ φωτός καὶ τῆς χαρᾶς τῆς Ἀναστάσεως καὶ ἀναβῶντες τὸ κοσμοχαρμόσυνον «Χριστὸς Ἀνέστη», ἅς τιμήσωμεν τὴν κλητὴν καὶ

² Ρωμ η', 21.

³ Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, *Εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ Πάτερ ἡμῶν, πρὸς ἕνα φιλόχριστον*, PG 90, 880.

⁴ Ἰωάν. ιε', 5.

ἀγίαν ἡμέραν τοῦ Πάσχα διὰ τῆς ὀλοψύχου ὁμολογίας τῆς πίστεως ἡμῶν εἰς τόν θάνατον τόν θάνατον πατήσαντα, πᾶσιν ἀνθρώποις καί ἀπάσῃ τῇ κτίσει ζωῆν χαρισάμενον Λυτρωτήν, διὰ τῆς πιστότητος εἰς τὰς τιμίας παραδόσεις τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας καί διὰ τῆς ἀνυποκρίτου πρὸς τόν πλησίον ἀγάπης, ἵνα δοξάζεται καί διὰ πάντων ἡμῶν τό ὑπερουράνιον ὄνομα τοῦ Κυρίου.

Φανάριον, Ἅγιον Πάσχα, βκε'
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς Χριστὸν Ἀναστάνα
εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Πάσχα, μετὰ τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον.